

Zkouška z didaktiky literární výchovy

Písemné části zkoušky:

1. PŘÍPRAVA NA HODINU literární výchovy,
2. TEST, kterým bude zjišťována znalost teorie předmětu v rozsahu vymezeném níže uvedeným přehledem. Test bude obsahovat z každé skupiny jeden pojem – tedy celkem sedm otázek.

Ústní část zkoušky bude pouze *diskusí* (dle potřeby) nad odevzdanou přípravou. **Známka** bude **shrnutím obou dílčích hodnocení – testu a přípravy**. *Přípravu na hodinu* je třeba odevzdat *minimálně týden před termínem ústní části zkoušky*.

POŽADAVKY na zpracování PŘÍPRAVY NA HODINU

(v některých detailech určeno spíše pro studenty s omezenou dosavadní pedagogickou praxí)

1. Příprava bude určena pro *4. nebo 5. ročník* (2. období základního vzdělávání).
2. Příprava bude *teoretická* – nemusí tedy být realizována v praxi (ale samozřejmě může).
3. Půjde o *hodinu tzv. smíšenou* – konkrétní podoba všech fází smíšené hodiny bude záviset na zvoleném textu, příprava ale musí obsahovat *přímou interpretační práci s textem* (didaktickou interpretaci – interpretační otázky a úkoly).
4. Příprava bude *detailně promyšleným* „scénářem“ jedné vyučovací hodiny s přesně vymezenými činnostmi žáků a učitele; mezi jednotlivými fázemi bude logická návaznost.
5. Literární *text* pro přípravu bude *vybrán z nabídky* v informačním systému (viz příslušné soubory), není třeba ho přikládat, stačí uvést jeho název.
6. Příprava bude obsahovat „hlavičku“, v níž bude uvedeno: téma hodiny, ročník, *cíle hodiny* (rozdělené dle tří aspektů: cíl čtenářský, literárně-estetický, výchovně-vzdělávací; dále bude také uvedeno, k naplňování kterých klíčových kompetencí stanovených RVP ZV cíle směřují a jak), vyučovací metody, organizační formy, popř. jiné potřebné informace.
7. Příprava bude obsahovat alespoň jeden *aktivizující prvek* oživující tradiční frontální výuku (např. skupinovou práci, didaktickou hru, prvek tvořivé dramatiky apod.).

8. Příprava bude také obsahovat *přibližnou časovou dotaci* pro jednotlivé činnosti (fáze hodiny).
9. Příprava by neměla nadměrně využívat existující pracovní sešity a metodické příručky – jsou sice dobrý pomocník, *vlastní nápady* jsou ale cennější.

Přípravy prosím pište *na počítači* (popř. na stroji), ne rukou.

Optimální rozsah práce: 2 strany A4

PŘEHLED TEORIE DIDAKTIKY LITERÁRNÍ VÝCHOVY, jejíž znalost bude ověřována TESTEM

1. skupina:

- druhy čtení: čtení hlasité (hromadné, sborové, paralelní, šepotné), čtení studijní (tiché), čtení přípravné,
- základní znaky čtenářského výkonu: čtení správné (příklady možných chyb ve správnosti), uvědomělé, plynulé, výrazné – frázování, mluvní takt, pauza gramatická, pauza logická, pauza psychologická, intonace, slovní přízvuk, větný přízvuk (důraz), důraz logický, důraz psychologický, hlasová modulace,
- metody čtení: analyticko-syntetická, globální, genetická (podstata metod),
- nesprávné čtecí návyky,
- diagnostika čtení: diagnostika průběžná, diagnostika komplexní, čtenářský list, čtenářský arch.

2. skupina:

- literárněvýchovný proces, žák jako čtenář v literárněvýchovném procesu, učitel jako čtenář v literárněvýchovném procesu, estetická interakce, didaktická interakce,
- fáze literární komunikace: percepce, apercepce, interpretace, konkretizace,
- didaktické prostředky v literárněvýchovném procesu,
- jednotlivé vrstvy (složky) struktury uměleckého textu,
- literárněvědná interpretace, literárněvýchovná (didaktická) interpretace – podstata a funkce.

3. skupina:

- složky přípravy učitele na hodinu, obsah literárněvědné složky přípravy, tzv. hloubkové (interpretační) čtení,

- náplň pedagogicko-psychologické složky přípravy, adekvátnost způsobu práce s textem, období tzv. naivního realismu v psychickém vývoji dítěte,
- náplň metodické složky přípravy, obecné cíle literární výchovy – jazykověvýchovné a literárněvýchovné, výchova „k literatuře“, výchova „literaturou“,
- tzv. smíšená hodiny literární výchovy a její fáze, tři pozice žáka jako příjemce textu ve smíšené hodině – příjemce čtenář, příjemce vykonavatel, příjemce badatel.

4. skupina:

- metody motivace: metoda psychologická, metoda věcná (podstata metod, příklady),
- orientační rozhovor a jeho funkce,
- metody literárněvýchovné interpretace podle způsobu řízení interpretace: promyšlený systém otázek (sokratovský rozhovor, heuristický rozhovor), metoda řešení problému,
- komparační literárněvýchovné interpretační metody: kontextová, intertextová, intratextová.

5. skupina:

- možnosti interpretační práce s literární postavou v literární výchově (příklady), vhodná gradace požadavků na práci s literární postavou na 1. stupni ZŠ,
- možnosti interpretační práce s kompozicí v literární výchově (u epiky, u lyriky), vhodná gradace požadavků na práci s kompozicí na 1. stupni ZŠ,
- možnosti interpretační práce s jazykovými prostředky v literární výchově (příklady), smysl a cíle práce s básnickou obrazností, pojmy: asonance, konsonance, základní druhy rýmu, rytmus, personifikace a antropomorfizace, epiteton (constans a ornans), metafora, metonymie, slovní hříčka, apostrofa, přesah.

6. skupina:

- reprodukce – funkce, druhy reprodukce (věrná, volná, výběrová, obměněná), funkce osnovy, možnosti práce s obrázkovou osnovou (příklady), možnosti práce se slovní osnovou (příklady),
- výrazné čtení, přednes, hlediska hodnocení žákovského přednesu, dialogizace, dramatizace, rozdíl mezi dramatizací a dramatickou výchovou,
- možnosti práce s ilustrací (příklady).

7. skupina:

- společná mimočítanková četba, role učitele při výběru individuální zájmové četby žáků, obvyklá struktura záznamů ve čtenářských denících na 1. stupni ZŠ,
- tzv. syntetická umění, souvislost syntetických umění a literatury (literární výchovy),

- nakladatelství vydávající čítanky (příklady), čítanky s pracovními sešity (příklad nakladatelství), čítanky s metodickou příručkou (příklad nakladatelství).